

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВОЛЕЙБОЛУ
ДЛЯ РОЗВИТКУ ПСИХОМОТОРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ**

Виконав: студентка 2 курсу, групи ФКС-21м

Спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Дробініна Вікторія Олександрівна

Керівник: доц. Попель С.Л.

Рецензент: к.біол.н., доцент., зав. каф.
теорії і методики фізичного виховання
Лісовський Б. П.

Івано-Франківськ – 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Дробініна Вікторія Олександрівна

Оцінка ефективності використання засобів волейболу для розвитку психомоторних здібностей студентів

Дипломна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Актуальність.

Актуальність теми наукової роботи визначена тим, щодля гри у волейбол характерна атмосфера швидкоплинної і неперервної зміни ситуації, яка повністю детермінує поведінку гравців. Необхідно організувати більш повний аналіз психомоторних якостей гравців зі своєчасним коригуванням навчальної підготовки. Ігри та естафети з використанням вправ, що розвивають фізичні якості, мають особливу цінність – вони зміцнюють волейболістів фізично, сприяють формуванню волевових якостей.

Мета дослідження:

запропонувати комплекс спеціальних вправ для розвитку психомоторних здібностей студентів, які займаються волейболом та перевірити його ефективність за умов педагогічного експерименту

Методи дослідження:

аналіз наукової літератури, педагогічне спостереження і експеримент, статистичні методи.

Результати дослідження.

Встановлено, що психомоторні здібності волейболістів виявляються в таких елементах, як тонка чутливість за основними параметрами руху, стійке поєднання в пам'яті образів руху, швидкість і точність сенсорного і перцептивного самоконтролю. Психомоторні якості гравця є основою для успішного відбору та підготовки висококласних спортсменів волейболістів. Особливості комплексу спеціальних вправ для вдосконалення психомоторних здібностей волейболістів полягають у застосуванні вправ, де необхідно моментально реагувати на звук (свисток тренера), також використовуються вправи, де потрібно швидко прийняти рішення в ігрових умовах (реакція вибору), використовуються вправи, де необхідно швидко зреагувати на м'яч (реакцією на об'єкт, що рухається).

Експериментально підтверджено ефективність запропонованого комплексу вправ, на основі достовірних відмінностей у результатах тестування студентів, які займаються волейболом до та після його застосування.

Висновок.

Проведений аналіз результатів тестування до та після експерименту дозволив виявити, що після експерименту практично у всіх тестах (крім тесту «Реакція на світло») рівень психомоторних здібностей студентів експериментальної групи був достовірно вищий ($p < 0,05$), ніж контрольної групи. Експериментальна методика підвищення швидкості реакції виявилася ефективнішою порівняно з традиційним навчанням технічним елементам та тактиці волейболу.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ НА ОСНОВИ ПСИХОМОТОРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ	6
1.1 Зміст поняття «психомоторні здібності»	6
1.2 Характеристика морфофункціональних якостей та фізичних здібностей волейболістів	12
1.3 Психологічні якості та властивості особистості	23
1.4 Основні засоби підготовки волейболістів	25
Висновки до першого розділу	30
Розділ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	32
2.1 Методи дослідження	32
2.2 Організація дослідження	35
Розділ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ПСИХОМОТОРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ	37
3.1 Особливості застосування комплексу спеціальних вправ для розвитку психомоторних здібностей	37
3.2 Оцінка ефективності застосування комплексу спеціальних вправ для студентів, які займаються волейболом	40
Висновки до третього розділу	53
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	56

ВСТУП

Актуальність дослідження. Тричі олімпійський чемпіон, доктор фізіології Пітер Снелл писав: «Ми не можемо отримати повне уявлення про спортсмена, базуючись тільки на рівні споживання кисню, запасах глікогену та біомеханічних вимірюваннях... Головне, що потрібно взяти до уваги, - це психологія, розуміння тих особистісних якостей, які визначають найвищі досягнення у спорті. Дослідження та прикладні розробки повинні проводитися комплексно, з урахуванням різних аспектів, але особливо психологічних» [48].

Психологічні особливості, закономірності та динаміка передзмагальних станів (змагань) визначають високі вимоги до спортсменів, а однією з актуальних проблем сучасного спорту є проблема вивчення саме психомоторних якостей. А.В. Беляєв та М.В. Савін вважають, що психологічна підготовка волейболістів - це виховання моральних, вольових та тих психічних якостей, які є адекватними до специфіки волейболу та сприяють формуванню особистості спортсменів, високої надійності змагальної діяльності [60].

Розглядаючи практику «спортивних невдач», можна відзначити, що у більшості випадків перемога залежить від стану психологічної готовності спортсмена. На практиці, коли зустрічаються суперники екстракласу, все вирішує не «фізика», оскільки вона практично однакова, і не техніка, оскільки вона вже «заточена» роками тренувань, а психіка - її стійкість та підконтрольність [65].

Синергічна взаємодія цих якостей створює найоптимальніші показники спортсмена. У зв'язку з цим, дослідження та прикладні розробки в галузі психомоторних якостей у спортсменів мають велику практичну значимість.

Довгий час проблема розвитку людини, у тому числі і психомоторного, розглядалася в плані метафізичної теорії двох факторів: спадковості та довкілля. При цьому Кречмер вважав, що вирішальне значення має фактор спадковості,

генетично детерміновані морфофункціональні механізми психомоторики [32].

Ф. Гальтон приписував провідну роль середовищу, нарешті, В. Штерн вважав, що обидва фактори взаємодіють, "конвергують" один з одним [46].

У теоретичному плані ця проблема піднімається на сторінках періодичних друкованих видань, розглядається у фундаментальних працях таких вчених як: Л.С. Вигодський, Дж. Брунер, А.В. Запорожець, Т. Бауер та ін. [54].

Ці дослідження містять дуже важливі експериментальні дані щодо розвитку конкретних психофізіологічних процесів, серед яких є цікаві дані про розвиток сенсорних координацій, про можливість прискорення певних етапів пізнавального розвитку (за допомогою спеціального тренування).

Мета роботи – запропонувати комплекс спеціальних вправ для розвитку психомоторних здібностей студентів, які займаються волейболом та перевірити його ефективність за умов педагогічного експерименту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана згідно з планом науково-дослідних робіт Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника та в межах комплексної наукової теми кафедри спортивно-педагогічних дисциплін «Організаційно-методичні засади застосування спортивно-педагогічних технологій для покращення рівня здоров'я різних груп населення. Автор є виконавцем фрагменту теми.

Для досягнення поставленої мети були поставлені **завдання**:

- 1) на основі аналізу літературних джерел виявити та узагальнити теоретичні засади психомоторних здібностей людини;
- 2) запропонувати комплекс спеціальних вправ, що сприяють розвитку психомоторних здібностей студентів, які займаються волейболом;
- 3) перевірити ефективність запропонованого комплексу спеціальних вправ в умовах педагогічного експерименту.

Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес студентів, які займаються волейболом.

Предмет дослідження - діагностика рівня розвитку психомоторних

здібностей студентів, які займаються волейболом.

Методи дослідження. Для вирішення завдань, необхідних для досягнення поставленої мети, нами використовувалися такі методи дослідження:

1. Аналіз науково-методичної літератури щодо проблеми дослідження.
2. Педагогічне тестування.
3. Педагогічний експеримент.
4. Методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що був запропонований комплекс спеціальних вправ, що сприяють розвитку психомоторних здібностей студентів, які займаються волейболом.

Практичне значення одержаних результатів обумовлене можливістю застосування запропонованого комплексу вправ у процесі тренування волейболістів різного віку.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 62 сторінках друкованого тексту, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 65 найменувань, містить 5 таблиць і 11 рисунків.